TEATR ŚLĄSKI
IM. ST. WYSPIAŃSKIEGO W KATOWICACH

PER OLOV ENQUIST

TWÓRCY OBRAZÓW

PER OLOV ENQUIST

Per Olov Enquist (ur. 1934), jeden z najwybitniejszych współczesnych pisarzy szwedzkich. Zadebiutował powieścią "Kristallögat" (1962, "Kryształowe oko"). Wydana w 1964 r. "Piąta zima magnetyzera" (Magnetisörens femte vinter) została przetłumaczona na język polski, podobnie jak powstałe później "Strącony anioł" ("Nedstörtad ängel", 1985) i "Biblioteka kapitana Nemo" ("Kapten Nemos bibliotek", 1991). Szczególne zainteresowanie zarówno w Szwecji, jak i poza jej granicami wzbudziły sztuki Enquista. Jako dramatopisarz zadebiutował w 1975 r. "Nocą trybad" ("Tribadernas natt"), poświęconą prywatnemu życiu Augusta Strindberga. Jego kolejne utwory - "Dla Fedry" ("Till Fedra", 1980), "Godzina kota" ("I lodjurets timma", 1988), " Tupilak albo poznać strach" ("Lara fruktan kanna eller Tupilak eller Senja", 1994) szybko znajdowały uznanie i drogę na deski teatralne. W 1986 r. Teatr Śląski wystawił na Scenie Kameralnej "Z życia glist" ("Fran regnormarnas liv", 1981), dramat zainspirowanym życiem Hansa Christiana Andersena.
Przed nami kolejne spotkanie z twórczością Enquista - powstałą w 1998 r. sztuką "Twórcy obrazów" (" Bildmakarna"), o której sam autor mówi tak:

"Pisarz w żadnym przypadku nie powinien kłamać. Studiowałem historię sztuki w Uppsali i interesuję się nią w dalszym ciągu. Jestem dość oczytany w tematach, o których piszę, w miarę ściśle opierając się na źródłowych badaniach. Uważam, że nie powinno się zaprzeczać rzeczywistości, jakkolwiek lubię zwracać uwagę na te jej elementy, które inni pomijają. Weźmy na przykład "Twórców obrazów". Wiem dużo o stosunkach między rodzicem, który ma problem alkoholowy, a jego dzieckiem. Studiując wyniki badań na temat Selmy Lagerlöf można wysnuć wniosek, że pisarka bardzo podziwiała swego ojca. Taki jest powszechny obraz. Uważam, że w rzeczywistości ona ani go nie kochała, ani nie podziwiała. W jej tekstach można odnaleźć konflikt między nią a ojcem. W dramacie, który jest fikcją , można to przedstawić z pewną dozą wolności. Jako pisarz wychodzę z założenia, że należy poznać wszystkie fakty i przełożyć je według własnego wyobrażenia.(...)
Z dramatami jest podobnie jak z powieściami detektywistycznymi - nasza uwaga zostaje skierowana na coś innego, ale zawsze przychodzi moment na nową prawdę, który sprawia, że przechodzimy na inny tor myślowy. Selma Lagerlöf w "Twórcach obrazów" stara się dla świata zachować oficjalną "fasadę". Ale młoda aktorka Tora Teje przebija tę jej zewnętrzną skorupę. Prawda nigdy nie jest skandaliczna. Skandaliczna może być jedynie jej wersja oficjalna".

(P. O. Enquist w rozmowie z J.R. Kowalczykiem, "Rzeczpospolita" 17 listopada 2003)

"Twórcy obrazów" to dramat urzekający ogromną prywatnością, a zarazem wewnętrzną prawdą. Nakładają się tu na siebie i wibrują biografie kilku osób, artystów sceny, ekranu i słowa, którzy kolejno podejmują wątek opowieści. Jej najgłębsza warstwa to "ciemny prąd" w życiu sławnej pisarki Selmy Lagerlof, tabu, jakim był dla niej alkoholizm i upadek jej ojca, poczucie winy i okaleczenia, współuzależnienie. W 1920 powstaje "Niewidzialny woźnica", historia alkoholika, jego żony i młodej siostry miłosierdzia, historia bezwzględnej i rozpaczliwej miłości. Victor Sjöström, wybitny reżyser czyta powieść, tak bliską jego własnym doświadczeniom z dzieciństwa. Pisze scenariusz, "cudowny, wizjonerski, zdumiewająco ambitny, sześćset pięć scen powstałego filmu (...) jednego z dziesięciu najważniejszych filmów w historii kinematografii" (P. O. Enquist). W 1921 film wchodzi na ekrany i zachwyca widzów gwałtownością uczuć, przenikliwością wizji, wspaniałą pracą operatora. Ale opowieść toczy się dalej. Per Olov Enquist zafascynowany filmem wielokrotnie wraca do jego znaczeń, do motywów. Szuka wyjaśnień w powieści, w biografiach Selmy i Victora. Odnajduje, jak sam mówi, "milczenie". Pisze sztukę. W 1998 po raz pierwszy wystawia ją w Sztokholmie, w reżyserii Ingmara Bergmana.

BOHATEROWIE "TWÓRCÓW OBRAZÓW"

Selma Lagerlöf (1858-1940) - wybitna pisarka, laureatka Nagrody Nobla w 1909 r.; na podstawie jej utworów, w czasach kina niemego, powstało wiele znakomitych filmów.

Victor Sjöström (1879-1960) - aktor, scenarzysta i reżyser filmowy, współtwórca sukcesów szwedzkiego kina niemego; inspirację do swoich filmów czerpał ze współczesnej literatury skandynawskiej.

Tora Teje (1893-1970) - aktorka teatralna i filmowa, jedna z najsłynniejszych aktorskich legend Królewskiego Teatru Dramatycznego (Dramaten), narodowej sceny Szwecji.

Julius Jaenzon (1885-1961) - operator filmowy, zaliczany do grona pierwszych mistrzów kamery w historii kina, twórca nowatorskich technik operatorskich (wielokrotne naświetlanie taśmy filmowej) i efektów specjalnych.

KAZIMIERZ KUTZ

Ukończył studia na Wydziale Reżyserii w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej i Filmowej w Łodzi, w 1954 r. W tym samym roku został asystentem Andrzeja Wajdy przy realizacji filmu "Pokolenie", a dwa lata później był II reżyserem "Kanału". Jego samodzielnym debiutem reżyserskim stał się nakręcony w 1959 roku "Krzyż walecznych". Wśród ponad 20 filmów fabularnych (m. in. "Nikt nie woła", "Ludzie z pociągu", "Milczenie", "Pułkownik Kwiatkowski") szczególne miejsce zajmują dzieła poruszające tematykę śląską - "Sól ziemi czarnej", "Perła w koronie", "Paciorki jednego różańca" i dotykające czasów najnowszych "Śmierć jak kromka chleba" i "Zawrócony".

Artysta ma na swoim koncie blisko 30 spektakli na scenach całej Polski. Karierę reżyserską rozpoczął we wrocławskim Teatrze Rozmaitości wystawieniem "Śmierci Gubernatora" Kruczkowskiego (1961). W 1977 powstało w Teatrze na Woli słynne "Przedstawienie "Hamleta" we wsi Głucha Dolna" Brešana z niezapomnianą rolą Tadeusza Łomnickiego. W Teatrze Śląskim Kazimierz Kutz wyreżyserował dwa dramaty -"Bałałajkin i spółka" Michałkowa w 1978 i nagrodzony Złotą Maską "Wieczoru" za reżyserię i inscenizację "Zapach dojrzałej pigwy" Druce (1980). W ostatnich latach współpracuje zwłaszcza z Teatrem Narodowym w Warszawie ("Kartoteka" i "Na czworakach" Różewicza, "Śmierć komiwojażera" Millera) i Teatrem Starym w Krakowie ("Pieszo" Mrożka, "Spaghetti i miecz" Różewicza, "Damy i huzary" Fredry). Zrealizował również wiele spektakli Teatru Telewizji, wśród których "Opowieści Hollywoodu" Hamptona, "Do piachu" i "Kartoteka rozrzucona" Różewicza, "Antygona w Nowym Jorku" Głowackiego, "Emigranci" Mrożka, "Kolacja na cztery ręce" Barza, "Samobójca" Erdmana, i "Stalin" Salvatore znalazły się w Złotej Setce Teatru TV.

W latach siedemdziesiątych był głównym reżyserem telewizji w Katowicach. Założył Zespół Filmowy "Silesia". Był współzałożycielem i pierwszym prezesem Śląskiego Towarzystwa Filmowego. W latach 1979-82 wykładał na Wydziale Radia i TV Uniwersytetu Śląskiego, a w latach 1986-89 na Wydziale Reżyserii w krakowskiej PWST. W 1997 r. otrzymał godność doktora honoris causa Uniwersytetu Opolskiego. Uhonorowany wieloma nagrodami i wyróżnieniami, m. in. Złotymi Lwami Gdańskimi za reżyserię na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych 1980 i 1994, w 1992 r. nagrodą im. K. Swinarskiego za reżyserię przedstawień Teatru TV "Noc Walpurgii" W. Jerofiejewa i "Stalin" G. Salvatore. W 2004 r. został mu przyznany Orzeł - Polska Nagroda Filmowa za osiągnięcia życia.

PER OLOV ENQUIST

TWÓRCY OBRAZÓW

BILDMAKARNA

PRZEŁOŻYŁ **ANDRZEJ KRAJEWSKI-BOLA**

REŻYSERIA **KAZIMIERZ KUTZ**
SCENOGRAFIA **RYSZARD MELLIWA**
MUZYKA **JAN KANTY PAWLUŚKIEWICZ**

OBSADA
SELMA LAGERLÖF gościnnie **ANNA POLONY**
VIKTOR SJÖSTRÖM **ARTUR ŚWIĘS**
TORA TEJE gościnnie **SONIA BOHOSIEWICZ**
JULIUSZ JAENZON **GRZEGORZ PRZYBYŁ**

TAPER **ADAM SNOPEK/ MAREK JAGUCKI**

ASYSTENT REŻYSERA **EWA ZEMBOK**
OPRACOWANIE MUZYCZNE **MIECZYSŁAW MEJZA**

INSPICJENT **DAGMARA HABRYKA**
SUFLER **MARIA KRUPA**
ŚWIATŁO **MARIA MACHOWSKA**
DŹWIĘK **ADAM SZYMURA**

PREMIERA 9 PAŹDZIERNIKA 2004 DUŻA SCENA

JAN KANTY PAWLUŚKIEWICZ

Kompozytor muzyki teatralnej i filmowej, twórca monumentalnych dzieł oratoryjno-kantatowych, malarz. Ukończył Państwową Średnią Szkołę Muzyczną oraz Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej. Karierę muzyczną rozpoczął w drugiej połowie lat sześćdziesiątych, jako jeden z współtwórców kabaretu "Anawa". Od lat siedemdziesiątych związany z "Piwnicą pod Baranami". W 1977 roku napisał (wraz z Markiem Grechutą) dla Teatru STU muzykę do musicalu "Szalona lokomotywa", w 1985 r. skomponował operę "Kur zapiał".
Ma w swoim dorobku muzykę filmową (m. in. "Wodzirej" Falka, "Ćma" Zygadły, "Gorączka" Holland," Zawrócony" i "Pułkownik Kwiatkowski" Kutza, seriale "Pejzaż horyzontalny", "Twarze i maski"), a także do spektakli Teatru TV. Współpracuje z wieloma scenami w Polsce, w 1985 r. stworzył muzykę do przedstawienia "Król IV" "Grochowiaka w Teatrze Śląskim.
W 1992 roku skomponował słynne "Nieszpory Ludźmierskie", dwa lata później powstały "Harfy Papuszy". Prapremierowe wykonanie oratorium "Droga - Życie - Miłość. O Męce i Zmartwychwstaniu Pana" odbyło się w 1999 roku w kościele św. Józefa w Chorzowie. Ostatnio Jan Kanty Pawluśkiewicz ukończył pracę nad oratorium "Ogrody Jozafata."

RYSZARD MELLIWA

Scenograf, absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (1980 - dyplom na Wydziale Grafiki, 1985 - na Wydziale Scenografii). Twórca ponad 120 prac dla teatru, filmu i telewizji. Współpracował z wieloma reżyserami, im. in. Stevenen Spielbergiem ("Lista Schindlera"), Kazimierzem Kutzem ("Damy i huzary" w Starym Teatrze, "Emigranci", "Antygona w Nowym Jorku", "Wielebni", "Ziarno zroszone krwią" w Teatrze TV), Jerzym Gruzą ("My and My Girl" w Teatrze Muzycznym w Gdyni), Krzysztofem Jasińskim ("Pan Twardowski", "Czekając na Godota" w Teatrze STU), Maciejem Wojtyszką ("Ferdydurke" - Teatr TV), Barbarą Sass ("Kształt rzeczy" w Teatrze im. Słowackiego), Jerzym Stuhrem (film "Spis cudzołożnic"), Jurkiem Bogajewiczem (film "Boże skrawki"). Jest autorem scenografii do wystawionych w Teatrze Śląskim sztuk "Marmur" i "Parzyści" (reżyseria Bogdan Tosza), "Co się w duszy komu gra..." i "Śluby panieńskie" (w reżyserii Anny Polony), "Czekając na Godota" (reż. Jerzy Zegalski).
Wykładowca w Katedrze Scenografii krakowskiej ASP.

TEATR ŚLĄSKI IM. STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO W KATOWICACH 40-003 KATOWICE, RYNEK 2
e-mail: teatrslaski@teatrslaski.art.pl, http://www.teatrslaski.art.pl
DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY HENRYK BARANOWSKI
ZASTĘPCA DYREKTORA KRYSTYNA SZARANIEC

główna księgowa Danuta Klima, asystent dyrektora naczelnego i artystycznego Natalia Szwed,dział literacki Maria Korusiewicz, sekretarz literacki Anna Podsiadło, koordynator pracy artystycznej Danuta Pułecka, kierownik Biura Obsługi Widzów Ewa Sadkowska, kierownik administracji Barbara Króliczek, dział edukacji teatralnej Renata Goliasz-Janiszewska, kontakt z mediami Irena Myszor, Mirosław Rusecki **media@teatrslaski.art.pl**, impresariat Tomasz Markiewka **impresariat@teatrslaski.art.pl**

kierownik techniczny Edward Wrzesień, zastępca kier. techn. Wanda Nowak, główny elektryk Kazimierz Strzelecki, koordynator techniczny Roman Klyta, brygadzista sceny Dariusz Sobieraj, obsługa sceny Roman Cymerkiewicz, Lech Hamerlik, Sebastian Krysiak, Maciej Rokita, Wojciech Smolarczyk, Jerzy Śpiewakowski, oświetlenie sceny Maria Machowska (kierownik), Jerzy Boczkowski, Andrzej Drozdowski, Waldemar Janiszek, Piotr Łobacz, Marcin Muller, akustycy Mirosław Witek (kierownik), Adam Szymura, Krzysztof Woźniak, archiwum video Beata Dzianowicz, pracownia krawiecka Ewa Kerger (kierownik), Anna Malinowska, Barbara Manowska, Jolanta Woszczyńska-Kolonko, garderobiane Ewa Połońska, Joanna Kulik, Aneta Oskard, pracownia stolarska Franciszek Kraczla, Jerzy Graczyk, prace ślusarskie Paweł Buczyński, pracownia malarsko-modelarska Agata Kurzak (kierownik), Halina Wojtowicz, pracownia tapicerska Karol Koj, pracownia perukarska Teresa Melek (kierownik), Violetta Krysiak, Krystyna Fraszyńska, magazyn dekoracji Robert Hyla, rekwizytornia Ireneusz Gajda, Aneta Oskard, zaopatrzenie Maria Kraczla, Krzysztof Wawrzynek

Duża Scena Rynek 2 Scena Kameralna ul Warszawska 2 Scena w Malarni ul. Teatralna 2a
Centrala tel. 2-587-251, 2-587-252
Sekretariat tel. 2-588-992, tel./fax 2-598-976

Biuro Obsługi Widzów czynne od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-15.30 tel./fax 2-588-967

Kasa czynna od wtorku do piątku w godz. 10.00-18.00 (przerwa 14.00-15.00) w soboty w godz. 13.00-18.00 w niedziele i poniedziałki na dwie godziny przed spektaklem, tel. 2-599-360

Redakcja programu: Anna Podsiadło, Maria Korusiewicz
Opracowanie graficzne: Agnieszka Kurtok
Druk: RoMedia KATOWICE, (032) 257 87 44

SPONSORZY:

Chorzowska 50

ZŁOTY SPONSOR

PSE POŁUDNIE

Akademia Sztuki ANMARK Rok założenia 1992 Kulinarnej

PATRONI MEDIALNI:

TVP 3 KATOWICE

DZIENNIK ZACHODNI